

אש"ל נומר' שינה אין לפניו ע"ד מה דאיתא בדוד המע"ה שהיה רק מתנמנם פחות משתינ נשמי (עיין ברכות ג' ע"ב) שאינו נקרא שינה כדאי' בזה"ק מובא בב"י סי' א', ועי"ז ויקרא בשם ה' אל עולם להשיג חכמת התורה וגדלות הבורא. ועד"ז י"ל (משלי ל"א ח"י) טעמה כי טוב סחרה למעוס מתיקות אמיתות התורה, וזה יתכן רק ע"י לא יכבה בלילה נרה.

את בנך את יחידך אשר אהבת וגו'. אפשר לומר כי אם האדם מסיר מלבו ומתעלם מאהבת בנו אז אפשר שיפעול בעצמו לעשות לו רע, ע"כ נאמר לאאע"ה את בנך אשר אהבת גם עתה לכן הנסיון גדול, ולכן איתא במד"ר וירא, שזלנו עיניו של אאע"ה דמעות מרוב רחמנות על בנו ולכו שמח לעשות רצון קונו יתב"ש, וזש"א ותראה לפניך עקידה שעקד אאע"ה את יצחק בנו, ולא שפעל בלבו אכזריות ח"ו, אלא כי כבש רחמיו על בנו שאהב, לעשות רצונך בלכב שלם, כן יכבשו רחמך רחמי האב את כעסך ויגולו רחמך עלינו סלה.

וישכם אברהם בבוקר ויקח את שני נעריו אתו וגו'. יל"פ עפי"מ שכתוב ברש"י (שמות י"ב ב') נתקשה משה שיעור שתראה מולד הלבנה לקידוש, והראה לו באצבע, וי"ל שרומז על ישראל שדומין ללבנה, ונתקשה משה מתי עיקר הזמן לקדשם אם בבחרותן או בזקנותן, והראהו הקב"ה ב"אצבע" הרומז לכח כאמרו אצבע אלהים, דהיינו שיתקדשו בבחרותן בעוד כוחם עמם, וז"ש וישכם אברהם בבוקר, עוד בבחרותו, ויחבוש את חמורו, כבש חמורו, ועי"ז ויקח שני נעריו, שנות נעוריו, עמו, כמאמר הזה"ק על ואברהם זקן בא "בימים", שהביא עמו כל הימים כולם שוים לטובה.

הבאר שהוא בחינת התחלה, ודי בזה לאתערותא דלתתא שיתעורר חסד אל כל היום, שהוא ג"כ ר"ת אחכ"ה, וזה גם מרומז במה שאומרים אחכ"ה לו בכל יום שיבוא.

ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם. וברש"י אשל רב ושמואל חד אמר פרדס לאורחים וחד אמר פונדק לאורחים ובו כל מיני פירות וכו'. ויקרא שם על ידי אותו אשל שאחר שאכלו ושתו אמר להם ברכו למי שאמר והי' העולם, וזה מרומז במלת אש"ל שהוא ר"ת אספרה שמך לאחי.

ויטע אשל בבאר שבע וגו'. אש"ל ר"ת אכילה שתיה לוויה, ואיתא בלקוטי אמרים מהגר"א ו"ל שהוא לתקן אכילת אדם ושתיית נח ולוויה שלא קיימו אנשי סדום עיי"ש, ולזה באר שבע גימ' אדם, נח, אנשי סדום, עם הכולל, והגם דבתורה כתיב סדם בלי וא"ו מ"מ יש אם למקרא.

א"י ויטע אשל וגו' ויקרא בשם ה' וגו'. אפשר לומר עפ"י הידוע מספח"ק שהמשנה בדיבורו אין בו כח להתפלל כראוי כיון שאין קמיגור נעשה סניגור, ע"כ אש"ל הר"ת שפתי לא אשנה, ועי"ז ויקרא שם בשם ה', ולכן ר"ת של וכל אשר לך שלום, מכוונים לר"ת של ומוצא שפתי לא אשנה, וגם ולא שמחת אויבי לי, וכן הוא ר"ת של שבחו אהובים ורוממו לאל, כשומוצא שפתי לא אשנה כנ"ל אז שבחו אהובים ורוממו לאל כי תפלתו מתקבלת ואויביו נופלים תחתיו.

ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם. אפשר לומר עפ"י דברי הרמב"ם בספ"ג מהל' ת"ת מובא במוש"ע יו"ד סי' רמ"ו דאין אדם לומד רוב תורתו אלא בלילה ועי"ז משיג קצת מגדלות ה', וזה שאמר הכתוב ויטע

וירא את המקום מרחוק. י"ל וירא את המקום מי שנדמה לו שרואה את המקום, מקומו של עולם, הוא מרחוק ואינו רואה, והכתוב נדרש גם על סופו דמי שהוא מחזיק את עצמו שהוא מרחוק, זוכה לוירא את המקום גילוי אלהות, כי אני את דכא.

ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה וגו'.

אפשר לומר דהרבה פעמים בימי הנעורים קשה לעבוד את הש"י מחמת רתיחות הדמים לתאוות ר"ל, ע"כ כאשר ראה אאע"ה את המקום מרחוק אמר אל נעריו שבו לכם פה עם החמור, החומריות, ואני והנער נלכה עד כה, "כה" רומז על כה יהיה זרעך (בראשית ט"ז ה'), שכתוב שם וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם, שיוכלו לספור מלשון ספיר להאיר את הכוכבים שנקראו עולמות, עיין בספה"ק כי ע"י העקידה נבראו עולמות מאירים, לכן אברהם אבינו בעבודתו הנעלה בהליכתו לעקידה רצה להתרחק מהנעורים בחושבו שיפריעו לו כנ"ל, אבל כשראה אאע"ה החמימות להמצוה מכנו יצחק שהיה רך בשנים, וישב אברהם אל נעריו להתחבר עם אנשי הנעורים האברכים (מיט די יונגע לייט).

ויקח בידו את האש ואת המאכלת וגו' י"ל דאאע"ה כשהלך לעקידה ירא לנפשו שמא ח"ו לא יעמוד בנסיון, ע"כ לקח עמו את המצוה של אור כשדים שהשליך את עצמו לאש למען קדושת שמו יתב' וגם המצוה של הכנסת אורחים, וזש"ה ויקח בידו, לסייע לו, את האש של אור כשדים, והמאכלת שהאכיל לעניים. ולכל עובר ושב, שמצוה גוררת מצוה, ומסיים הפסוק וילכו שניהם יחדיו, הגם שליצחק לא היו בפועל המצוות הללו, לסייע לו, אעפ"כ עמד בנסיון, ולזה

אומרים ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור, "יצחק" דייקא.

ויאמר אבי וגו' ואיה השה לעולה ויאמר אברהם אלהים יראה לו השה לעולה בני וגו'. אפשר לומר אמר לאביו דיש חשש שאם ישחטוהו שליצני הדור יאמרו מאכילם נתעברה שרה ומשו"כ לא ריחם עליו כרחם אב על בנו ובמקום קדוש השם יצא ח"ו חלול השם ר"ל, וז"ש אל אברהם אביו ויאמר "אבי" אם ברצונך שיאמינו שאתה אבי, איה השה לעולה כי אז הנך מוכרח להקריב שם לעולה ולא אותי, והשיב לו אאע"ה דמזה שהש"י בחרו לעולה, מוכח שבנו כשר הוא, שממזר פסול דמאוס לגבוה, וז"ש אלהים יראה לו השה, ואותך לעולה בני, עיין רש"י.

אוצר החכמה

ויקח את המאכלת לשחוט את בנו. אפשר לרמוז בדרך מוסר כי ישנם בני אדם שע"י שרוצים להבטיח את יו"ח בפרנסה מבטלו מן התורה ועי"ז הולך מדחי אל דחי ועי"ז הוא שוחט בנו שמוציאו ממקור ישראל ח"ו, וזש"ה ויקח את המאכלת ע"י שרוצה להבטיח לו אכילה, לשחוט את בנו, וזה מרומז בר"ת של ויק"ח, ודלא יליף קטלא חייב, (אבות פ"א מ"ג) הש"י ישמרנו.

עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני. איתא בספה"ק דבשעת עקידה נלקח מאאע"ה המדרגות הגדולות למען שיהיה הנסיון יותר גדול, ולזה נאמר וירא את המקום, זה הקב"ה מקומו של עולם, מרחוק בהתרחקות. וזה תורת המסורה וירא את המקום מרחוק, מרחוק ה' נראה לי (ירמ' ל"א ב') הנ"ל, ולכן א"ל המלאך עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה, היינו אפילו שאתה במדרגת יראה שהיא קטנה לעומת מדרגתך הגדולה אהבה כמו

שנאמר אברהם אוהבו (ישעי' מ"א ח'), אעפ"כ ולא חשבת את בנך את יחידך ממני.

עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה וגו' והנה איל אחר נאחו בפסך בקרניו וגו' ויעלהו לעולה תחת בנו. ידוע קושיית המפורשים למה נתייחס נסיון העקידה לאברהם אבינו ולא ליצחק שלכאורה הוא העיקר, וי"ל דמצינו שעשה אברהם אבינו ע"ה פעולות שונות למען יעלה הקרבן בכשרות, והוא עפ"י מה שמוכח הטעם שאברהם אבינו ע"ה עקד את יצחק בנו היה כי חשש שמא ח"ו יתנענע ויגרום לפסול בשחיטה ויפסול הקרבן. וכן כשנאמר לו אל תשלח ירך אל הנער כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה" דייקא וח"ו לא בנך, חשש אולי היה לו ליצחק בנו מחשבת פיגול וכשהקרבן הוא בר דעת נפסל בה מחשבת פיגול של עצמו, כמו בקרבן בהמה שאינו בר דעת, אז הכהן השוחט שהוא בר דעת מפגל במחשבתו, ע"כ לקח האיל שיהיה עולה תחת בנו כידוע שעולה מכפרת על הרצורז הלב (מד"ר ויקרא ז' ג'), לכן ראה את האיל בסבך בקרניו שנוכח מהמוח שהוא מקור המחשבה ויעלהו לעולה תחת בנו.

ובזה מיושב הנסיון הכי גדול הוא לעשות פעולה שיהיה ראוי לקרבן, ומשום הכי נתייחס הנסיון לאברהם אבינו ע"ה דווקא, כי עצם הבאתו על גבי המזבח לא היה נסיון כל כך כיון שכך אמר לו הקב"ה שהוא המחיה והממית, ולכן לא נזכר הנסיון של אור כשדים. ולזה בקשתינו ותראה לפניך עקידה "שעקד" אברהם אבינו את יצחק בנו היינו שעשה פעולה שלא יופסל, ואח"כ כבש רחמיו ושחט את האיל לעשות רצונך בלבב שלם, כלומר שיהיה ליצחק לב שלם ע"י כפרת העולה, כן יכבשו רחמיו את כעסך מעלינו שלא יהיה לנו לב רגז וטהר לבנו, וממילא יגולו רחמיו

על מדותיך להתנהג עמנו במידת החסד ובמידת הרחמים.

וירא והנה איל אחר נאחו בפסך וגו'. מצינו בקרא דעולה מכפרת על חטא העגל כמש"כ (ויקרא ט' ג') קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה והקרב לפני ה', שם הרחמים המכבול את האף כמש"כ (שמות ל"ב י"א) למה ה' יחרה אפך בעמך, וזה אפשר לומר וירא והנה איל אחר נאחו בסבך הרומו לעגל כי האותיות אחר "סבך" הם עגל כדאיתא בספח"ק, ויעלהו לעולה. ומש"ה עול"ה הוא הר"ת והנחם על הרעה לעמך.

ויקרא אברהם שם המקום ה' יראה וגו'. הנה עיקר תפילתנו בימים הנוראים על תיקון השלם וממילא יהיה לנו כ"ט, וחש"א אאע"ה, ה' יראה, השי"ת ישגיח וישפיע עלינו רוח מזהרה ממרום, אשר "יאמר" "היום" זה ר"ה כידוע זה היום תחילת מעשיך, דמה שנאמר ונתפלל בר"ה, העיקר יהיה בהר ה' יראה, שזה יהיה עיקר בקשת בני ישראל שתתגלה מלכותו בהר הקודש בירושלים.

אשר יאמר היום בהר ה' יראה. רומז שזכות העקידה עומד לנו בימי הדין, "היום" רומז לר"ה, ר"ת ובבן הנעקד ישבית מדינו בהר ה' יראה אותיות ארי"ה, הרומז בר"ת לאלול, ראש השנה, יום כיפור, חושע"ר כידוע.

ויקרא אברהם שם המקום ההוא ד' יראה. אשר יאמר היום בהר ה' יראה שמעתי בשם קדוש אחד עה"פ (אסתר ט') ינתן גם מחר ליהודים וגו' לעשות כדת היום, היינו שאסתר ביקשה ממה"מ הקב"ה שינתן גם מחר לעשות כדת היום, שהוא יו"ט שני של ר"ה הנקרא יום כידוע, ויש לרמוז כן בתיבת כדת היום, כי המילוי של תיבות יום הוא ו"ד, ו' ס' ג"כ עולה

יו"ם, והיינו רומז לעוד יום והיינו כדת היום, ויאמר המלך להעשות כן, והטעם כי ביום ב' הוא דינא רפיא. וז"ש ויקרא אברהם שם המקום ההו"א גימ' טוב להמתיק הדינים אשר יאמר היום, במילוי של יום רומז על יום שני דינא רפיא, כמו בהר ד' יראה בשעת העקידה, וילכו שניהם יחדיו, ויצחק נמתק באברהם. כן ביו"ט שני ימתק דינא קשיא בדינא רפיא.

וזה יש לרמוז בפסוק (מלכים א' ח' נ"ט) לעשות משפט עבדו דבר יום ביומו, רומז ליו"ט שני כנ"ל, למען דעת כי ד' הוא האלהים ונמתק הדין ברחמים, וזש"ה (שמות ט"ז ד') הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, בספר פרנסה וכלכלה, ויצאו העם ולקטו דבר יום ביומו, המתקת הדינים כנ"ל, למען אנסנו, רומז לאאע"ה שנתנסה בעשר נסיונות כדאיתא בספ"ק ובזכותו נמתק הדין מעלינו.

אשר יאמר היום בהר ד' יראה. אפשר לומר דהנה היו"ם ר"ת וזרעו יהי מלא חגים (בראשית מ"ט י"ט), והוא מכוון להר"ת של ובכן הנעקד ישבית מדינינו, וכן יגורתי מפני האף והחימה (דברים ט' י"ט) וכולם ר"ת היו"ם, נמצא שבר"ת של היו"ם יש פירוש לטב וח"ו לביש, ואברהם אע"ה ביקש אשר יאמר היום שתיבת "היום" בהר ד' יראה יתפרש לרחמים וזרעו יהי מלא חגים כנ"ל.

א"י אשר יאמר היום בהר ה' יראה. אפשר לומר דהנה כל בר דעת יודע שהאדם הוא בבחינת קרבן עולה ויורד, או שעולה בית אל או ח"ו יורד לשאול, והוא בבחינת הר שאין בו אלא או עליה או ירידה, ומשו"ה נקרא היצה"ר הר (סוכה נ"ב ע"א) דאם האדם נשמע לו ח"ו אזי הוא יורד, ואם מכניעו הוא עולה מעלה מעלה, וזה

אשר יאמר היום ב"הר" ע"י הכנעת ההר שהוא היצה"ר, ה' יראה, כבוד ה'. ועד"ז שהאדם אינו עומד אלא או שיורד ח"ו או שעולה במעלה למעלה, יש לפרש בטעמא דבית הלל (שבת כ"א ע"ב) מעלין בקודש ולא מורידין, שר"ל שעל כל אחד ואחד מוטל לעלות בקודש, ו"לא" דאם ח"ו אינו עולה, מורידין, אזי ישנה ירידה.

הפטרה

ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע לאמור עבדך אישי מת ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את ד' וגו' ויאמר אליה אלישע וגו' הגידי לי מה יש לך בבית ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. אפ"ל דהנה עיקר תיקון האשה בג' מצוות המיוחדות לה והיינו נדה, חלה והדלקת הנר (עיין שבת ל"א ע"ב), על כן שאל אלישע מה יש לך בבית מצוה שעל ידה תחול ברכתך, על זה אמרה עבדך אישי מת ולא שייך זהירות במצות נדה, ולשפחתך אין כל בבית ליקח חלה, כי אם אסוך שמן להדלקת נר של שבת שהוא מקור הברכה.

ויאמר מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת. בגמ' ר"ה (ט"ז ע"ב) איתא א"ר יצחק חייב אדם להקביל פני רבו ברגל שנאמר מדוע את הולכת וכו' ולא שבת מכלל דבחדש ושבת איבעי לה למיזל, ויש לומר הרמז דהנה אמרו חכמינו ז"ל (ע"ז כ' ע"ב) דמידת ענוה יותר מכולם, וזאת יכולים להשיג אצל רבו שבמקום גדולתו שם ענותנותו והוא עיקר החסידות, וע"ד שפירש באהבת שלום פר' יתרו, הפסוק כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטנו בין איש ובין רעהו והודעתי את חוקי האלהים, כי יהיה להם דבר היינו שנחשבין בעיני עצמן דבר חשוב ונדמה להם שהם עובדי ה' באמת, ובאמת